

EUROPOS
KOMISIJA

EUROPOS SĄJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJINIS UŽSIENIO REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2012 05 15
JOIN(2012) 14 final

**BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Naujosios Europos kaimynystės politikos įgyvendinimas

{SWD(2012) 110 final}
{SWD(2012) 111 final}
{SWD(2012) 112 final}
{SWD(2012) 113 final}
{SWD(2012) 114 final}
{SWD(2012) 115 final}
{SWD(2012) 116 final}
{SWD(2012) 117 final}
{SWD(2012) 118 final}
{SWD(2012) 119 final}
{SWD(2012) 120 final}
{SWD(2012) 121 final}
{SWD(2012) 122 final}
{SWD(2012) 123 final}
{SWD(2012) 124 final}

BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

Naujosios Europos kaimynystės politikos įgyvendinimas

IŽANGA

Kai pernai prasidėjo pokyčiai kaimyninėse šalyse, visų pirma pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse, taip pat Rytų Europoje, ES ėmėsi skubių veiksmų. Per keletą savaičių Sąjungos vyriausioji įgaliotinė užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Europos Komisija parengė bendrą komunikatą „Partnerystė siekiant demokratijos ir bendros gerovės“, kuriame nustatyti skubūs veiksmai atsižvelgiant į istorinės reikšmės įvykius. Atsižvelgus į šiuos veiksmus ir peržiūrėjus kaimynystės politiką parengtas „Naujas požiūris į kintančią kaimynystę“¹. Tai buvo aiškus solidarumo ir paramos ženklas pietinių Viduržemio jūros regiono šalių gyventojams. Europa remtų jų pastangas kovoti už demokratiją, orumą, klestėjimą ir apsaugą nuo persekiojimo. Europa taip pat pasidalytų savo patirtimi ir praktinėmis žiniomis, kad padėtų šioms šalims spręsti problemas, kylančias pereinant nuo autoritarinio režimo prie demokratijos. Tai yra svarbiausias naujosios Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) ir Europos Komisijos prioritetas. Laimėjimais vykdant Rytų partnerystės iniciatyvą pagrįsta naująja politika taip pat atsižvelgta į ES rytinių kaimyninių šalių raginimus siekti glaudesnės politinės asociacijos su ES ir didesnės ekonominės integracijos joje. Sėkmingas Varšuvoje surengtas Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimas ir per jį parengta bendra deklaracija buvo papildomas akstinas laikytis naujojo požiūrio.

Politikai būdingi nauji elementai, pvz., principas „**parama pagal pažangą**“, ES ir jos partnerių **tarpusavio atskaitomybės** svarba, poreikis užmegzti **partnerystės ryšius** ne tik su vyriausybėmis, bet ir su **pilietine visuomene** (pvz., NVO, įmonėmis, akademinė visuomene, žiniasklaida, sąjungomis ir religinėmis grupėmis) ir pripažinimas, kad formuojant naują politiką ir visuomenę **moterims** tenka **svarbus vaidmuo**.

Pagal naująjį EKP požiūrį taip pat pripažįstama **diferenciacijos** svarba, o santykiai plėtojami pagal šalių partnerių užmojus. Todėl atsižvelgiama į kiekvienai šaliai partnerei būdingus ypatumus ir vykdomas reformas. Pagal naująją politiką įtvirtintas didesnis lankstumas ir numatytas individualių atsakomųjų veiksmų pagrindas, kuriais atsižvelgiama į konkrečius šalių reikalavimus, jų pažangą vykdant reformas ir partnerystės ryšius, kuriuos šalis nori užmegzti su ES, pobūdį.

Praėjus metams šiame bendrai vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos parengtame komunikate vertinama, kaip laikomasi naujojo požiūrio. Šiame komunikate, prie kurio pridėti bendri tarnybų darbiniai dokumentai², nurodyta, kad ES greitai ir ryžtingai parengė naujus politikos pagrindus ir kad dauguma šalių partnerių teigiamai juos įvertino ir nurodė esančios

¹ COM(2011) 303, 2011 5 25.

² Prie šio bendro komunikato pridedama: dvylika šalių pažangos ataskaitų, kuriose vertinama, kaip 2011 m. dvylikoje kaimyninių šalių, su kuriomis susitarta dėl EKP veiksmų plano arba atitinkamų dokumentų, įgyvendinta EKP; dvi regioninės pažangos ataskaitos, kuriose apžvelgiama 2011 m. padaryta pažanga įgyvendinant Rytų partnerystę ir Partnerystę siekiant demokratijos ir bendros gerovės, ir statistinis priedas.

pasirengusios itin ryžtingai vykdyti politines bei ekonomines reformas ir palaikyti glaudesnius ryšius su ES.

Itin svarbios šios naujovės:

- 2011 m. liepos mėn. Taryba paskyrė ES specialųjį įgaliotinį pietinėms Viduržemio jūros regiono šalims. Bendradarbiaudamas su Komisija ir EIVT, naujasis įgaliotinis padėjo rengti ES priemones palaikydamas politinį dialogą ir ekonominį bendradarbiavimą su visomis regiono šalimis, kuriose vyksta demokratiniai pokyčiai, ir taip didino Sąjungos veiksmingumą ir regimumą. Siekiant šių tikslų sukurta darbo grupė. Jos tikslas – bendradarbiauti su ES partneriais ir sutelkti su konkrečiomis šalimis susijusias žinias ir ES, jos valstybių narių, Europos investicijų banko, Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko, taip pat kitų tarptautinių finansų įstaigų ir privačiojo sektoriaus išteklius. ES ir Tuniso bei ES ir Jordanijos darbo grupės veiksmingai skatina demokratinis pokyčius, padeda sparčiau teikti pagalbą ir finansinę paramą įtraukdamos įvairias institucijas. Remdamasi diferenciacijos principu ir atsižvelgdama į individualius rezultatus, kurių šalys nori pasiekti, darbo grupė padeda ES ir šalims partnerėms palaikyti glaudesnius ryšius.
- Komisija parengė bendrąsias finansines programas (pietinėms šalims skirta programa SPRING ir rytinėms šalims skirta EaPIC (Rytų partnerystės integracijos ir bendradarbiavimo programa)), kad 2011 m. skirtos papildomos lėšos kuo greičiau būtų išmokėtos ir būtų remiami demokratiniai pokyčiai, kuriamos institucijos ir skatinamas tolesnis šalių partnerių ekonomikos augimas.
- Atsižvelgdamos į sudėtingas ekonomikos perspektyvas, vyriausioji įgaliotinė ir Komisija ėmėsi drąsių žingsnių siekdamas iš kitų šaltinių nei tradicinis bendrijos biudžetas sutelkti kaimyninėms šalims skirtą pereinamojo laikotarpio finansinę paramą. Be to, Europos investicijų bankas skolinimo šalims partnerėms ribas padidino 1,15 mlrd. EUR³, taip pat išplėsti Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko įgaliojimai į jo veiklos sritį įtraukiant pietines ir rytines Viduržemio jūros regiono šalis.
- Rugsėjo mėn. pradėta taikyti visoms kaimyninėms šalims skirta Pilietinės visuomenės priemonė, kurios pradinis biudžetas 2011 m. buvo 26 mln. EUR; panašią sumą planuojama skirti 2012 m.

Nors ne visos šalys partnerės padarė pažangą, nuo praėjusių metų daug šalių partnerių ėmėsi drąsių žingsnių demokratizacijos ir reformų procesams skatinti. Rengiami laisvesni ir sąžiningesni rinkimai, labiau paisoma pagrindinių laisvių ir žmogaus teisių. Dažniau rengiamos atviros viešos diskusijos ir taip stiprinama vyriausybės atskaitomybė.

Principas „parama pagal pažangą“

Svarbiausias naujosios politikos elementas – principas „parama pagal pažangą“: tik toms šalims partnerėms, kurios vykdo politines reformas ir puoselėja tokias bendras visuotines vertybes, kaip pagarba žmogaus teisėms, demokratijos ir teisinės valstybės principai, suteikiama galimybė pasinaudoti vertingiausiais ES politikos aspektais, t. y. ekonomine

³ 1 mlrd. EUR ES pietinėms kaimyninėms šalims ir 150 mln. EUR ES rytinėms kaimyninėms šalims.

integracija (pagrįsta glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškų laisvosios prekybos zonų (GBVLPZ) kūrimu), žmonių judumu (partnerystė judumo srityje) ir didesne ES finansinė parama. Nustačius, kad nesilaikoma žmogaus teisių ir demokratijos standartų, ES riboja savo įsipareigojimus.

Praktinis principo „parama pagal pažangą“ taikymas

- Atsižvelgdama į ryžtingus veiksmus per **perėjimo prie demokratijos procesą Tunise** ES finansinę paramą padvigubino nuo 80 mln. EUR 2010 m. iki 160 mln. EUR 2011 m. ir teikė techninę pagalbą padėdama rengti rinkimus į Konstitucinę asamblėją.
- Su *Moldovos Respublika* ir *Gruzija* pradėtos derybos dėl **glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškų laisvosios prekybos zonų** (GBVLPZ) kūrimo; netrukus tokios derybos bus pradėtos su *Armėnija*. Taryba priėmė derybinius nurodymus dėl GBVLPZ kūrimo su *Egiptu*, *Jordanija*, *Maroku* ir *Tunisu*. Šie susitarimai padės šalims partnerėms siekti didesnės ekonominės integracijos ES vidaus rinkoje.
- Siekdama reaguoti į blogėjančią padėtį *Sirijoje*, ES nusprendė **sustabdyti finansinę paramą** vyriausybei ir **nustatyti sankcijas**. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisija aktyviai palaiko Jungtinių Tautų ir Arabų lygos tarpininkavimo veiksmus, o Komisija teikia humanitarinę pagalbą.
- Neseniai ES užmezgė partnerystę judumo srityje su *Armėnija* ir ketina užmegzti **partnerystę judumo srityje** su *Maroku* ir *Tunisu*.
- Siekiant toliau remti šalių partnerių vykdomas reformas, **670 mln. EUR** skiriama esamoms šalių programoms papildyti. Šios lėšos skiriamos per dvi bendrąsias programas (pietinėms šalims skirtą **SPRING** ir rytinėms šalims skirtą **EaPIC**)⁴ toms šalims partnerėms, kurios padarė didžiausią pažangą siekdamos tvarios demokratijos. Paskelbta apie *Alžyrui*, *Jordanijai*, *Marokui* ir *Tunisui* skirsimas lėšas.
- Parafuotas **Asociacijos susitarimas** su *Ukraina*. Ukrainos pasiekti rezultatai, visų pirma susiję su bendromis vertybėmis ir teisine valstybe, lems, koku tempu vyks šalies politinė asociacija su ES ir ekonominė integracija joje, taip pat susitarimo sudarymo sąlygas ir paskesnę jo įgyvendinimą. Šiomis aplinkybėmis opozicijos lyderių teismo procesai ir nuosprendžiai kelia rimtų abejonių dėl teisingo teismo proceso užtikrinimo ir teismų sistemos nepriklausomumo.
- Siekiant spręsti **Padniestrės konfliktą Moldovos Respublikoje**, atnaujintos oficialios 5+2 derybos, glaudžiai bendradarbiaujama su Moldovos Respublikos vyriausybe, pradėtos įgyvendinti ES plataus masto pasitikėjimo stiprinimo priemonės ir laipsniškai peržiūrimos ES nustatytos sankcijos Padniestrei, kartu pripažįstant konstruktyvų naujosios valdžios požiūrį.
- Siekdama išreikšti gilų susirūpinimą dėl to, kad *Baltarusijoje* toliau nepaisoma žmogaus teisių, demokratijos ir teisinės valstybės principų, ES pateikė **ribojamų priemonių** pasiūlymą ir didžiąją dalį pagalbos nukreipė pilietinei visuomenei. Be to, su opozicija ir pilietine visuomene pradėtas Europos dialogas modernizavimo klausimais.

⁴ SPRING (Parama partnerystei, reformoms ir integraciniam augimui); EaPIC (Rytų partnerystės integracijos ir bendradarbiavimo programa).

ES, laikydamosi ES normų ir standartų, taip pat glaudžiai bendradarbiauja su partneriais, siekdama spręsti įvairaus pobūdžio sektorių klausimus. Reformas šalys partnerės turi griežtai vykdyti, nes jos lemia integracinį socialinį ir ekonomikos augimą, darbo vietas (ypač skirtų jaunimui) kūrimą, mažesnę skurdą ir didesnes užsienio investicijas. Tikslinė finansinė parama, institucijų pajėgumų stiprinimas, glaudesnis dialogas sektorių politikos klausimais ir laipsniškai atveriamos galimybės dalyvauti vykdant programas ir agentūrų veikloje, padeda ES ir šalims partnerėms visiškai atsižvelgti į sudėtingą procesą, kurį tęsiant būtina priimti nelengvus sprendimus ir numatyti papildomas priemones, kad būtų apsaugoti pažeidžiami piliečiai.

Partnerystė su visuomene

ES aktyviau palaikė ryšius su **pilietine visuomene** visose kaimyninėse šalyse, įskaitant šalis, kurioms nustatytos ES sankcijos ir sustabdyta finansinė parama. Šalys partnerės, vietos ir tarptautinės pilietinės visuomenės organizacijos apskritai palankiai vertino ES įsipareigojimus. ES ketina įsipareigojimus dar labiau didinti, visų pirma sudarydama galimybes pilietinės visuomenės organizacijoms dalyvauti rengiant veiksmų planus ar panašius dokumentus ir stebint jų įgyvendinimą.

Konkretūs žingsniai siekiant užmegzti partnerystės ryšius su pilietine visuomene

- 2011 m. rugsėjo mėn. pradėta taikyti visoms kaimyninėmis šalims skirta **Pilietinės visuomenės priemonė**, kurios pradinis biudžetas 2011 m. buvo 26 mln. EUR; panašias sumas planuojama skirti 2012 ir 2013 m.
- Pagal Rytų partnerystę palaikomus dialogus žmogaus teisių klausimais papildė jungtiniai pilietinės visuomenės seminarai, o **Rytų partnerystės pilietinės visuomenės forumas** tapo nuolatiniu visų keturių daugiašalių platformų nariu.
- Pietinėse kaimyninėse šalyse ES padidino paramą **Annos Lindh fondui**, siekdama sutelkti ir atgaivinti regiono pilietinės visuomenės veiklą.
- Europos Taryba aktyviau vykdo veiklą kaimyninėse šalyse. Po to, kai buvo sukurta pirmoji priemonė Tarybos veiklai rytinėse kaimyninėse šalyse remti, Komisija nusprendė parengti 4,8 mln. EUR vertės priemonę Europos Tarybos veiklai pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse remti.
- **Siekdama skatinti žodžio laisvę**, ES parengė strategiją „Nenutraukiama prieiga“, kuria pilietinės visuomenės organizacijoms ir piliečiams padedama kovoti su savavališkais trikdymais naudotis elektroninėmis ryšių technologijomis.
- 2011 m. gruodžio mėn. Taryba susitarė dėl pagrindinių **Europos demokratijos fondo** steigimo principų. Iš pradžių fondo veikla bus sutelkta ES kaimyninėse šalyse.
- Stabdydama arba kitur nukreipdama pagalbą, ES padidino **finansinę paramą** pilietinės visuomenės organizacijoms tose šalyse, kuriose toliau pažeidinėjamos žmogaus teisės.
- Siekdama sudaryti palankesnes sąlygas žmonių tarpusavio ryšiams palaikyti, ES pasiūlė Baltarusijai pradėti **derybas dėl vizų išdavimo tvarkos supaprastinimo ir readmisijos susitarimų**. *Baltarusijos* valdžios institucijos kol kas į ES pasiūlymą nesureagavo. ES valstybės narės siekia optimaliai išnaudoti Vizų kodekse numatytas galimybes tam tikrų

kategorijų Baltarusijos piliečiams arba atskirais atvejais netaikyti vizos mokesčio arba jį sumažinti.

- ES plečia galimybes modernizuoti **aukštojo mokslo sistemas** ir skatina naudotis akademinio **judumo** ir **jaunimo mainų** programomis. 2012 ir 2013 m. aukštojo mokslo bendradarbiavimo programose dalyvaujančioms kaimyninėms šalims bus skirtas dvigubai daugiau lėšų, atsivers naujų galimybių dalyvauti jaunimo mainų programose ir kurti su jaunimu dirbančių asmenų tinklus. Jau pradėti arba bus pradėti regioninio lygmens dialogai švietimo, jaunimo ir kultūros politikos klausimais.

Tarpusavio atskaitomybė

Vadovaudamasi bendru principu „parama pagal pažangą“, ES, konsultuodamasi su šalimis partnerėmis, priderino politikos priemones, kad būtų skatinama tarpusavio atskaitomybė ir aktyviau būtų palaikomi atviri dialogai politikos klausimais.

Priemonės tarpusavio atskaitomybei stiprinti

- Dažniau palaikant oficialius ir neoficialius ryšius ir dialogus politiniu lygmeniu galima geriau užtikrinti, kad būtų sustiprintas šalių partnerių reformų ir susijusios ES paramos **politinis valdymas**.
- Nuo šių metų **šalių pažangos ataskaitose** šalių pažanga siekiant tvirtos ir tvarios demokratijos bus vertinama tiesiogiai. Ataskaitos bus naudinga priemonė taikant paskatomis pagrįstą požiūrį ir tvirčiau susiejant visų ES atsakomųjų priemonių, įskaitant finansinę paramą, atitinkamus aspektus. Į ataskaitas bus įtrauktos konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos, į kurias šalys partnerės raginamos atsižvelgti.
- **Dažniau** visais lygmenimis (nuo vyresniųjų pareigūnų ir suinteresuotųjų subjektų iki pilietinės visuomenės organizacijų) **vyko susitikimai**, per kuriuos šalių partnerių atstovai galėjo išreikšti savo nuomonę apie taikomą naująjį požiūrį ir pateikti atsiliepimų apie tai, kaip ES vykdo savo įsipareigojimus. Tokie susitikimai bus rengiami dažniau.

1. POKYČIAI KAIMYNNINĖSE ŠALYSE

1.1 Metai, per kuriuos padaryta sparti, tačiau nevienoda pažanga

Pasibaigus ilgus metus trukusiai stagnacijai, kaimyninėse šalyse vis labiau įtvirtinama demokratija; šį procesą paskatino pernai Šiaurės Afrikos šalyse vykusios demokratinės revoliucijos. Nemažai šalių surengti visaverčiai rinkimai, kuriuose dalyvavo įvairios politinės partijos. Pastebima ženklų, kad labiau įtvirtinama demokratija, atskaitomybės principu pagrįstas valdymas, labiau paisoma žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių. Tačiau tebėra vykstančių politinių reformų tvarumui itin svarbių sričių, kuriose pažanga buvo gana ribota. Kai kuriose šalyse pažangos tempas sulėtėjo arba pastebima regresijos ženklų.

Vykdomos struktūrinės reformos padėjo sumažinti skurdą ir pritraukti užsienio investicijų, tačiau liko neišspręstų svarbių socialinių problemų. Nors ekonominės sąlygos nepalankios, tęsiant derinimą su ES normomis ir standartais sustiprinti prekybos ryšiai. Sektoriams

intensyviau bendradarbiaujant su ES šalinamos kliūtys transporto ir energetikos sektoriuose ir sprendžiamos aplinkos ir klimato kaitos problemos.

1.2 Tvarios demokratijos įtvirtinimas

Egipte, Jordanijoje, Maroke ir Tunise vyksta **konstitucinės reformos**, kurių tikslas – skatinti vyriausybės atskaitomybę demokratiškai išrinktiems parlamentams, stiprinti teismų sistemos nepriklausomumą ir šalinti kitas aktyvesnio dalyvavimo politiniame gyvenime kliūtis. Nuo *Tuniso* nepriklausomybės paskelbimo surengti pirmieji **demokratiniai ir patikimi rinkimai**, per kuriuos išrinkta Konstitucinė asamblėja. *Egipte* ir *Maroke* parlamentų nariai taip pat išrinkti per laisvus ir skaidrius rinkimus.

Palyginti su praeitimi, apskritai labiau paisoma **žodžio laisvės, susirinkimų ir asociacijų laisvės**. *Moldovos Respublikoje* ir *Tunise* jau sukurtos tinkamai veikiančios teisinės sistemos susirinkimų ir asociacijų laisvei užtikrinti. Tačiau kaimyninėse šalyse dar daug reikia nuveikti, kad teisiškai ir praktiškai būtų visiškai paisoma šios laisvės ir kad **pilietinė visuomenė** galėtų atlikti savo svarbią funkciją. *Egipte* politinė erdvė tapo kiek atviresnė, tačiau žodžio laisvę, pilietinės visuomenės veiklą ir taikias demonstracijas dažnai mėginama riboti represijomis. *Azerbaidžane* pilietinės laisvės toliau smarkiai varžomos.

Vis daugiau dėmesio skiriama **korupcijos** problemai, net jeigu drąsius politinius pareiškimus ne visada lydi ryžtingi veiksmai. *Gruzijos* atveju ryžtingais veiksmais įtvirtinti teisinės valstybės principai ir sukurta verslo aplinka, kurioje skatinami verslininkai ir pritraukiama užsienio investicijų.

Visose kaimyninėse šalyse būtina dėti daugiau pastangų, kad veiktų veiksminga, nešališka ir **nepriklausoma teismų sistema**, kuri padėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi teisinės valstybės principo, būtų garantuojamos vienodos teisės kreiptis į teismą, būtų paisoma teisės į deramą bylos nagrinėjimą ir **teisingą teismo procesą**, taip pat turėtų būti siekiama vykdyti **saugumo sektoriaus reformą**. Nors daug kaimyninių šalių pereina prie demokratijos ir vykdo konstitucines reformas, kol kas dar neužtikrinama, kad teismo procesai vyktų sparčiau, skaidriau ir sąžiningiau ir kad būtų įtvirtintas didesnis saugumo jausmas. *Egipte* civiliai toliau teisiama karo teismuose.

Tvarios demokratijos įtvirtinimas taip pat reiškia **lyčių lygybės** užtikrinimą ir aktyvesnį moterų dalyvavimą politiniame ir ekonominiame gyvenime. Kai kuriose šalyse priešintasi teisės aktų nuostatų, kuriomis siekiama užtikrinti didesnę parlamento sudėties pusiausvyrą, įgyvendinimui, todėl dar nepasiekta pageidaujamų rezultatų. **Vietos ir regioninės valdžios institucijoms** tenka svarbus vaidmuo mažinant atotrūkį tarp gyventojų ir institucijų, skatinant dalyvavimo vietos lygmens politikoje kultūrą ir užtikrinant, kad priimant politinius sprendimus būtų atsižvelgta į vietos poreikius.

Užtikrinant kitas žmogaus teises taip pat padaryta pažanga. *Tunisas* ratifikavo keletą svarbiausių žmogaus teisių konvencijų fakultatyvinių protokolų. *Marokas* ir *Tunisas* ratifikavo JT konvencijos prieš kankinimą fakultatyvinį protokolą. *Armėnijoje* ir *Maroke* labiau gerbiamos mažumų teisės. Tačiau tam tikrose šalyse saugumo pajėgos ir toliau nevensgia kankinimų ir žiauraus bei nežmoniško elgesio. Diskriminacija dėl religijos ar tikėjimo, etninės kilmės ir seksualinės orientacijos tebėra plačiai paplitusi, daugumoje šalių prekyba žmonėmis tebėra didelė problema.

Pernai padėtis *Baltarusijoje* smarkiai pablogėjo dėl represijų prieš opoziciją ir visuomenę, kurių buvo imtasi po 2010 m. gruodžio mėn. vykusių prezidento rinkimų. ES turėjo atnaujinti ir sugriežtinti sankcijas. ES didelį susirūpinimą kelia padėtis *Baltarusijoje*, kur valdžios institucijos atsisako išlaisvinti ir reabilituoti visus politinius kalinius ir sustabdyti opozicijos, žiniasklaidos ir pilietinės visuomenės engimą. Baltarusijos valdžios institucijos kol kas neatsiliepė į ES siūlymą pradėti derybas dėl vizų išdavimo tvarkos supaprastinimo ir readmisijos susitarimų, taip atimdamos iš piliečių galimybę pasinaudoti supaprastinta kelionių į ES tvarka. Neužtikrintos visapusiško Baltarusijos dalyvavimo EKP sąlygos. Šalis dalyvauja tik pagal Rytų partnerystę vykdomose daugiašalėse programose. ES toliau ryžtingai siekia stiprinti partnerystės ryšius su *Baltarusijos* gyventojais ir teikti didesnę paramą pilietinės visuomenės organizacijoms.

Alžyras pradėjo politines reformas, kurių rezultatas – 2012 m. pradžioje priimti keli nauji įstatymai, susiję su rinkimų kodeksu, moterų dalyvavimu renkamuose organuose, asociacijose, žiniasklaidoje, politinėse partijose, taip pat su politinių įgaliojimų decentralizavimu ir nesuderinamumu. Tikimasi, kad po gegužės 10 d. parlamento rinkimų bus peržiūrėta Konstitucija. Atsižvelgdamas į tai, kad pagal naująją EKP daugiausia dėmesio skiriama individualiai pritaikomam ir diferenciacijos principu pagrįstam požiūriui, *Alžyras* nusprendė prisijungti prie EKP; jau pradėtos derybos dėl **EKP veiksmų plano**.

Pasibaigus pilietiniam karui padėtis *Libijoje* laipsniškai stabilizuojasi. ES remia pereinamojo laikotarpio procesą ir su valdžios institucijomis reguliariai peržiūri su žmogaus teisėmis susijusius klausimus. ES pasirengusi pradėti derybas su naująja Libijos valdžia dėl susitarimo ir per jas aptarti galimo Libijos dalyvavimo EKP galimybę, atsižvelgiant į bendrą įsipareigojimą paisyti demokratijos, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms vertybių.

1.3 Konfliktai

Svarbiausias uždavinys visose kaimyninėse šalyse – taikai išspręsti užsitęsčius konfliktus. Sprendžiant šį uždavinį pagrindinė atsakomybė tenka konflikto šalims, nes jos turi dėti daugiau pastangų ieškodamos sprendimų ir kompromisų. Be jų pastangų neįmanoma pasiekti, kad konfliktai būtų išspręsti nustatytu būdu tarpininkaujant tarptautinei bendruomenei. Siekiant visiškai išnaudoti EKP potencialą būtina, kad susijusios kaimyninės šalys labiau siektų pažangos spręsdamos konfliktus. ES yra pasirengusi teikti būtiną paramą įgyvendinant pasiektus susitarimus.

ES griežtai pasmerkė *Sirijos* režimą, sistemingai pažeidinėjantį žmogaus teises. ES paragino prezidentą B. al-Assadą atsistatydinti ir leisti pradėti taikų perėjimą prie demokratijos. Kartu su ES valstybėmis narėmis Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje ES iš visų jėgų stengėsi užtikrinti, kad tarptautinė bendruomenė laikytųsi vienos pozicijos visiškai remdama JT ir Arabų Valstybių Lygos specialiojo pasiuntinio Kofio Annano planą. Vyriausioji įgaliotinė ir EIVT dalyvavo „Sirijos liaudies draugų“ posėdžiuose. Vyriausioji įgaliotinė reguliariai sušaukdavo krizių platformą, kurioje dalyvauja visos susijusios EIVT ir Komisija tarnybos (atsakingos už sankcijas, humanitarinę pagalbą, vystomąjį bendradarbiavimą, ryšių palaikymą su delegacijomis ir paramą JT). Reaguodama į krizę ES sustabdė visų rūšių bendradarbiavimą, nustatė ribojamąsias priemones ir jas nuolat peržiūri. ES toliau remia tik *Sirijos* gyventojus, studentus, žmogaus teisių gynėjus ir opoziciją. ES pasiūlė 10 mln. EUR vertės humanitarinę pagalbą *Sirijai* ir paveiktoms kaimyninėms šalims. ES taip pat glaudžiai bendradarbiavo su *Sirijos* kaimyninėmis šalimis ir pasiūlė Komisijos specialiąją priemonę, pagal kurią iš Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės lėšų 23 mln. EUR būtų skirti

konkrečiai Sirijos pilietinei visuomenei, taip pat pabėgėliams ir nukentėjusiems kaimyninių šalių gyventojams.

ES delegacija Damaske toliau remia Sirijos gyventojus ir padeda derinti atsakomuosius ES veiksmus siekiant išspręsti krizę. Į ES delegaciją persikėlė kelių valstybių narių ambasadų, nusprendusių sustabdyti veiklą, diplomatai.

2011 m. ES siekė atgaivinti Artimųjų Rytų ketvertą ir toliau stengėsi įtikinti *Izraelį* ir *Palestinos Administraciją* atnaujinti derybas. Rugsėjo 23 d. pareiškime Ketvertas paragino nedelsiant ir nekeliant išankstinių sąlygų atnaujinti tiesiogines dvišales derybas, kurių tikslas – per šalių nustatytą terminą ir ne vėliau kaip iki 2012 m. pabaigos pasiekti susitarimą. Ketvertas taip pat paragino šalis susilaikyti nuo provokuojančių veiksmų ir priminė veiksmų plane prisiimtus įsipareigojimus.

Rytų kaimyninėse šalyse bendromis 5+2 narių, įskaitant ES, pastangomis atnaujintos ir palankiomis sąlygomis vyksta derybos, kuriomis siekiama spręsti Padniestrės konfliktą. Surengti keli aukšto lygmens susitikimai ir imtasi veiksmų aktyviau taikyti pasitikėjimo stiprinimo priemones (pvz., galimybė Padniestrės įmonėms registruotis *Moldovos Respublikoje* ir naudotis autonominėmis prekybos lengvatomis, nemokėti registracijos mokesčio per apsilankymus Padniestrėje, darbo grupės, kuri aptars tolesnes pasitikėjimo stiprinimo priemones, kūrimas, muitinės ir geležinkelių įstaigų derybos siekiant sudaryti palankesnes prekių eksporto sąlygas). Per *Armėnijos* ir *Azerbaidžiano* prezidentų derybas dėl Kalnų Karabacho, kurias kaip tarpininkė rėmė ESBO Minsko grupė, nepasiektas susitarimas. Bendrai pirmininkaujant ES, JT ir ESBO, tęstas Ženevos tarptautinis dialogas dėl Abchazijos ir Pietų Osetijos, visų pirma dėl jėgos nenaudojimo.

1.4. Integracinė ekonominė plėtra ir prekyba

Augimo tempas buvo stabilus daugelyje ES rytinių kaimyninių šalių, kurios toliau atsigauna po 2009-ųjų metų krizės. Tokios šalys kaip *Armėnija*, *Azerbaidžanas* ir *Moldovos Respublika* padarė tolesnę pažangą **mažindamos skurdą** ir nedarbą. *Moldovos Respublika* ir *Gruzija* taip pat ryžtingai vykdė **struktūrines reformas**, o *Ukraina* nepadarė jokios pažangos ir nepasiekė rezultatų vykdydama programą su Tarptautiniu valiutos fondu (TVF).

ES pietinėse kaimyninėse šalyse augimo tempas buvo lėtesnis, visų pirma todėl, kad šiose šalyse perėjimą prie demokratijos lydėjo socialiniai neramumai, streikai ir politinis nestabilumas arba jos kentėjo nuo konfliktų kaimyninėse šalyse. Siekdamos mažinti didėjančią **nedarbą** ir užkirsti kelią tolesniems neramumams šalies viduje, daug šalių sušvelnino mokesčių politiką ir padidino valdžios išlaidas, todėl išaugo jų biudžeto deficitas. Būtina imtis priemonių, kad būtų išlaikytas makroekonominis stabilumas ir išvengta galimų skolos finansavimo problemų. *Izraelyje* vykstantys protestai parodė, kad didelį susirūpinimą kelia socialinis teisingumas ir didėjanti turtinė nelygybė. Skatinant vidinę sanglaudą ir siekiant užtikrinti regioninę ir socialinę pusiausvyrą, visose kaimyninėse šalyse ir ES turi būti siekiama **labiau integracinės** ekonominės plėtos.

2. ES BENDRADARBIAVIMAS SU PARTNERIAIS

2.1 Pažangos metai

Dauguma šalių partnerių palankiai įvertino tai, kad didesnei diferenciacijai ir tarpusavio atskaitomybei skirta daugiau dėmesio, ir nurodė esančios pasirengusios ryžtingai vykdyti

politines bei ekonomines reformas ir glaudžiau bendradarbiauti su ES. Rezultatai matomi jau dabar.

Praėjusių metų gegužės mėn. parengtu komunikatu rytų kaimyninėms šalims suteiktas papildomas akstinas plėtoti Rytų partnerystę. Varšuvoje vykusiame **Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime** apžvelgti pasiekti rezultatai ir patvirtinti ES ir jos rytinių kaimyninių šalių politiniai įsipareigojimai siekti glaudesnės politinės asociacijos su ES bei tolesnės ekonominės integracijos joje ir pripažinti su Europa susiję šalių siekiai ir pasirinkimas būti Europoje. Susitarta parengti Rytų partnerystės veiksmų planą, kuris priimtas kartu su šiuo komunikatu⁵ ir kuriame pateiktas praktinis įgyvendinimo stebėjimo vadovas, kuriuo bus remiamasi iki kito aukščiausiojo lygio susitikimo 2013 m. rudenį.

Per trejus Rytų partnerystės gyvavimo metus padaryta didelė pažanga. ES ir rytinės šalys partnerės aktyviau palaikė dialogą žmogaus teisių klausimais. Su visomis partnerėmis, išskyrus *Baltarusiją*, pradėtos derybos dėl asociacijos susitarimų; derybos su *Ukraina* jau užbaigtos. Toliau vyksta derybos dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškų laisvosios prekybos zonų. Sėkmingai siekiama tikslo laiku užtikrinti bevizį kelionių režimą ir spręsti kitus Rytų partnerystės klausimus.

Pietinėse kaimyninėse šalyse ES labai aktyviai reagavo į istorinės reikšmės pokyčius. Siekiant spręsti konfliktus bendradarbiauta su regioninėmis organizacijomis, visų pirma Arabų Valstybių Lyga. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisija teigiamai vertina demokratinių rinkimų rezultatus ir patvirtina esančios pasirengusios bendradarbiauti su naujosiomis vyriausybėmis. Prireikus ES teikė skubią humanitarinę pagalbą, kitur nukreipė finansinę paramą, padidino paramą šalims, kurioms jos labiausiai reikia, o kitais atvejais ją sumažino. ES taip pat pasiūlė bendradarbiauti ir palaikyti dialogą prekybos ir judumo klausimais. Ji tapo pripažinta ir patikima partnerė, padedanti rengti, organizuoti ir stebėti rinkimus. ES smarkiai padidino įsipareigojimus ir paramą pilietinės visuomenės organizacijoms visame regione.

Vyriausiosios įgaliotinės siūlymu Taryba paskyrė specialųjį įgaliotinį pietinėms Viduržemio jūros regiono šalims, kad jis palaikytų dialogą su pereinamojo laikotarpio šalimis, sutelktų ES ir valstybių narių pastangas, jas koordinuotų ir užtikrintų, kad veiksmai būtų derinami su tarptautinėmis finansų įstaigomis ir privačiuoju sektoriumi. Regione jau pasiekta apčiuopiamų rezultatų. 2011 m. rugsėjo mėn. *Tunise* surengtas pirmasis darbo grupės posėdis ir paskelbta apie plataus masto tarptautinės paramos priemonių rinkinį, apimančią tiek dotacijas, tiek paskolas, kuriam 2011–2013 m. Komisija skyrė 400 mln. EUR dotacijų. *Jordanijoje* 2012 m. vasario mėn. vykusio antrojo darbo grupės posėdžio tikslas – skatinti ir remti politines ir ekonomines reformas Jordanijoje. Darbo grupės veikloje dalyvavo politinės partijos ir pilietinės visuomenės organizacijos. Ta proga paskelbta apie plataus masto tarptautinės finansinės paramos priemonių rinkinį. Darbo grupių užduotys nėra vienkartinės; jų veikla apima įvairaus lygmens susitikimus dėl tolesnių veiksmų, siekiant vertinti pažangą ir įgyvendinimą. Pagal asociacijos susitarimus įsteigti bendri organai stebi, kaip atsižvelgiama į darbo grupių parengtas rekomendacijas. Po prezidento rinkimų ir perėjus prie civilinio valdymo 2012 m. *Egipte* bus sudaryta darbo grupė.

⁵ COM (2012) ..., 2012 5 15, „Veiksmų iki 2013 m. rudens Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo planas“.

2.2 Tvarios demokratijos įtvirtinimas

Daugiau dėmesio skirdama **tvirtai demokratijai**⁶ ir **žmogaus teisių bei pagrindinių laisvių** skatinimui, ES ėmėsi ryžtingų veiksmų.

Siekdama remti **perėjimą prie demokratijos**, ES sustiprino bendradarbiavimą su Europos Taryba ir siekė sinergijos su Europos Tarybos parlamentine asamblėja, siūlydama pietinių Viduržemio jūros regiono valstybių parlamentams suteikti demokratijos siekiančio partnerio statusą. Toks statusas suteiktas *Marokui* ir *Palestinos Administracijai*. Kartu su Europos Taryba ES taip pat parengė programą reformoms Rytų partnerystės šalyse remti, kuri apima teismų sistemos reformą, pagarbą žmogaus teisėms vykdant baudžiamąją teiseną, Europos rinkimų standartų laikymąsi, kovą su korupcija ir sunkiais elektroniniais nusikaltimais. Šią programą vėliau papildė panaši ES pietinėms kaimyninėms šalims skirta programa, kurioje daugiausia dėmesio skiriama konstitucinei reformai, teismų sistemos reformai ir rinkimų sistemoms.

ES teikė techninę pagalbą rinkimus organizuojančioms institucijoms Tunise siekdama padėti pasirengti **pirmiesiems demokratiniais rinkimams** ir per šį laikotarpį rėmė Tuniso pilietinę visuotinę. *Tunise* surengta visateisė rinkimų stebėjimo misija, rinkimų ekspertai išsiųsti į *Maroką*. Gavus *Alžyro* kvietimą, visateisė rinkimų stebėjimo misija surengta gegužės 10 d. parlamento rinkimams stebėti. ES teikė techninę pagalbą Egipto vyriausiajai rinkimų komisijai ir pasitelkusi pilietinės visuomenės organizacijas rėmė rinkėjų švietimą ir vietos stebėtojus. *Libija* pakvietė ES stebėti vykstančius Konstitucinės asamblėjos rinkimus.

2.3 Integracinės ekonominės plėtros, prekybos ir sektorių bendradarbiavimo skatinimas

Ekonominė plėtra ir socialinis vystymasis

Atsižvelgiant į rimtus ekonominius ir finansinius sunkumus euro zonoje ir daugelyje Arabų šalių partnerių, taip pat atsižvelgiant į Arabų pavasario poveikį, **dialogai makroekonomikos klausimais** buvo labai naudingi ir ES, ir jos partneriams. Per juos šalys atvirai ir nuodugniai dalijosi informacija ir tarėsi dėl požiūrio, kurio reikėtų laikytis sprendžiant kylančius ekonominius uždavinius, taip pat dėl abiejų šalių taikomų politikos priemonių, ir pabrėžė būtinybę vykdyti struktūrines reformas.

Siekdama skatinti integracinę ekonominę plėtrą, ES siekė didinti finansinę paramą ir Europos finansų įstaigų skolinimo pajėgumus (žr. 2.4 dalį) ir pradėjo dialogą užimtumo ir socialinės politikos klausimais.

Prekyba

Derybos dėl **glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškų laisvosios prekybos zonų (GBVPLZ)** užbaigtos su *Ukraina*; tokios derybos vyksta su *Moldovos Respublika* ir *Gruzija* ir netrukus bus pradėtos su *Armėnija*. 2012 m. bus atliktas tyrimas, siekiant nustatyti taikymo sritį, kurio tikslas – įvertinti šalių partnerių pajėgumą priderinti teisės aktus prie ES *acquis*; iki

⁶ **Tvirtai ir tvariai demokratijai** būdingi elementai: laisvi ir sąžiningi rinkimai; asociacijų, saviraiškos ir susirinkimų laisvė, spaudos ir žiniasklaidos laisvė; teisinė valstybė, kurią užtikrina nepriklausomi teismai, ir teisė į teisingą teismą; kova su korupcija; saugumo ir teisės saugos sektoriaus, (įskaitant policiją) reforma ir demokratinė ginkluotųjų ir saugumo pajėgų kontrolė.

metų pabaigos galėtų būti pradėtos derybos su *Jordanija*, *Maroku* ir *Tunisu*, remiantis derybiniais nurodymais, kuriuos Taryba priimtų gruodžio mėn. Susitarimas dėl žemės ūkio ir žuvininkystės produkcijos su *Maroku* išgalios liepos mėn., ir kaip nurodė kovo mėn. posėdžiavusi Europos Vadovų Taryba, prioritetu laikoma sparti vykstančių derybų kitais klausimais, pvz., dėl tokio paties susitarimo su *Tunisu*, pažanga.

2011 m. birželio mėn. pradėtas **Visos Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių preferencinių kilmės taisyklių** regioninės konvencijos pasirašymas; konvenciją jau pasirašė *Jordanija* ir *Marokas*. Konvencijos kol kas nepasirašiusios kitos pietinės Viduržemio jūros regiono šalys turėtų sparčiai užbaigti pasirašymo ir ratifikavimo procedūras. 2012 m. turėtų būti pradėtos tolesnės derybos dėl **pramonės produktų atitikties vertinimo ir pripažinimo susitarimų** (PPAVPS), kad pramonės produktams būtų atvertos *Tuniso*, o vėliau ir *Egipto*, *Jordanijos* ir *Maroko* rinkos.

Sektorių bendradarbiavimas

Teisės aktų konvergencija su ES ir kitų rinkų, taikančių ES taisykles, *acquis*, yra labai svarbu siekiant sudaryti palankias prekybos ir ekonominės plėtros sąlygas. Šis procesas remiamas pagal Rytų partnerystę vykdomomis **išsamiomis institucijų kūrimo** programomis ir kitomis susijusiomis pagalbos priemonėmis. Rengiantis deryboms dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškų laisvosios prekybos zonų su *Armėnija*, *Gruzija* ir *Moldovos Respublika* ir užbaigiant tokias derybas su *Ukraina* aktyviau rengti teisės aktai, visų pirma sanitarijos ir fitosanitarijos standartų ir techninių reglamentų srityse. Taip šalyse padidinta maisto ir produktų sauga. Viešųjų finansų valdymas yra viena iš sričių, kurioje būtina pažanga.

Rinkos integracija ES ir teisės aktų konvergencija taip pat yra labai reikalingų **sektorių reformų** varomoji jėga. Paprastai tokioms reformoms reikia daugiau laiko ir didelių investicijų. Kaip nurodyta prie šio komunikato pridėtuose bendruose tarnybų darbinuose dokumentuose, ES ir šalys partnerės glaudžiau bendradarbiavo visose srityse. **Pavyzdžiui, ES parengė strategiją „Nenutraukiama prieiga“**, kuria pilietinės visuomenės organizacijoms ir piliečiams **padedama** įveikti savavališkus elektroninių ryšių technologijų trikdymus. ES taip pat pradėjo vykdyti Europos kaimynystės programą žemės ūkio ir kaimo plėtrai remti, pagal kurią teikiant paramą investicijoms ir techninę pagalbą šalyse partnerėse modernizuojama žemės ūkio produktų gamyba, sudaromos galimybės imtis veiksmų vietos lygmeniu ir šalys partnerės rengiasi efektyviau vykdyti veiklą ES rinkoje.

Komisija taip pat siekia plėtoti dialogą sektorių klausimais ir bendradarbiauti vykdam Rytų partnerystės ir Viduržemio jūros sąjungos regionines programas. Šie dialogai padės užtikrinti, kad tam tikrų sektorių prioritetai būtų tinkamai bendrai suprantami, ir padės nustatyti konkrečius projektus ir iniciatyvas.

Pagal Rytų partnerystę palaikomi neformalūs dialogai yra kitas būdas dvišalių ir daugiašalių procesų ryšiui ir bendram atsakomybės jausmui už Rytų partnerystę stiprinti ir dinamiškai regione skatinti. Per kas dvejus metus vykstančius neformalius daugiašalius dialogus, kuriuose dalyvauja šalių partnerių užsienio reikalų ministrai, ES vyriausiasis įgaliotinis ir už kaimynystės politiką atsakingas Komisijos narys, bus sudarytos sąlygos ministrams neformaliai aptarti pokyčius šalyse partnerėse, reformų pažangą ir stebėti, kaip įgyvendinamas Rytų partnerystės veiksmų planas. Taip pat bus rengiami neformalūs už atitinkamus sektorius atsakingų ministrų ir ES Komisijos narių dialogai, kurių tikslas – stiprinti ES ir rytinių kaimyninių šalių partnerių **daugiašalį bendradarbiavimą sektorių klausimais**.

Atsižvelgdama į Tarybos sprendimą šiaurinių šalių bendrą pirmininkavimą sąjungai perduoti ES, Komisija siekia iš naujo pradėti ministrų dialogus sektorių klausimais Viduržemio jūros sąjungoje. Su šalimis partnerėmis tariamasi dėl susitikimų prekybos, transporto, energetikos, aplinkos ir kitų sektorių politikos klausimais. Per tokius už tam tikrus sektorius atsakingų ministrų susitikimus būtų nustatyti bendri regioninio bendradarbiavimo tikslai, taip pat galimi konkretūs projektai, kuriuos būtų galima vykdyti talkinant Viduržemio jūros sąjungai.

Naujų ir vėl pradėtų vykdyti ES atsakomųjų veiksmų ir įsipareigojimų kaimyninėms šalims dalis – toliau didinti paramą **EKP šalių partnerių dalyvavimui ES programose ir agentūrose**. Įsigaliojo protokolai, kuriuose įtvirtintas *Moldovos Respublikos* ir *Ukrainos* dalyvavimas ES programose. Europos Parlamentas balsuodamas pritarė protokolui su *Maroku*, kuris netrukus įsigalios. Pradėtos derybos dėl protokolo su *Jordanija*. Rengiamas projektas, kurio tikslas – remti ES agentūrų parengiamąsias priemones, kad būtų lengviau dalyvauti agentūrų veikloje. Šalys partnerės gali naudotis ES lėšomis, kad bendrai finansuotų dalyvavimą ES programose.

Judumas

Padaryta pažanga siekiant liberalizuoti vizų režimą ES rytų kaimyninėms šalims. Su *Armėnija*, *Gruzija* ir *Moldovos Respublika* užmegzta partnerystė judumo srityje. *Moldovos Respublika* ir *Ukraina* įgyvendina vizų režimo liberalizavimo veiksmų planus. Iki vasaros pradžios gali būti pradėtas dialogas vizų klausimais su *Gruzija*. Sėkmingai įgyvendinus **vizų išdavimo tvarkos supaprastinimo ir readmisijos susitarimus** su *Gruzija*, *Moldovos Respublika* ir *Ukraina*, derybos dėl panašių susitarimų taip pat pradėtos su *Armėnija* ir *Azerbaidžanu*.

Pietinėms kaimyninėms šalims – *Egiptui*, *Marokui* ir *Tunisui* – ES pasiūlė užmegzti partnerystės dialogus **migracijos, judumo ir saugumo klausimais**. Per tokius dialogus aptariami šie klausimai: teisėta ir neteisėta migracija, prekyba žmonėmis, readmisija, vizų klausimai, prieglobstis ir tarptautinė apsauga. Didelę pažangą padarė *Marokas* ir *Tunisas*, su kuriais dialogai pradėti 2011 m. spalio mėn., o bendros deklaracijos, kuriomis užmezgama partnerystė judumo srityje, turėtų būti pasirašytos per ateinančius mėnesius. *Egiptas* iki šiol atsisako pradėti konkrečias derybas. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisija siūlo su *Jordanija* pradėti dialogą migracijos, judumo ir saugumo klausimais.

2.4 Finansinė parama

Siekdama finansiškai remti šalių partnerių pastangas vykdyti reformas, ES veikė dviem lygmenimis.

Pirma, ES siekė sustiprinti naujojo politikos požiūrio ir dabartinių finansinių pagalbos priemonių ryšį. Pietinėse kaimyninėse šalyse iš **dabartinės finansavimo sumos 600 mln. EUR skirti** siekti bendrame komunikate „ES ir pietinių Viduržemio jūros regiono šalių partnerystė siekiant demokratijos ir bendros gerovės“⁷ nustatytų tikslų. Pradėtos naujų institucijų kūrimo programos tokiose srityse kaip teisminės sistemos reforma ir kova su korupcija.

⁷ COM(2011) 200, 2011 3 8.

Antra, ES siekė, kad iš ES biudžeto būtų skirta **papildomų finansinių išteklių**. 2011 m. gegužės mėn. parengtame bendrame komunikate „Naujas požiūris į kintančią kaimynystę“ naujojo požiūrio taikymui pasiūlyta skirti 1,24 mlrd. EUR papildomų išteklių. Iš šios sumos **1 mlrd. EUR** skirtas šalims partnerėms. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisija apgailestauja, kad Taryba kol kas nepasiekė sutarimo dėl Komisijos pasiūlymo leisti panaudoti EIB grįžtamąsias lėšas. Palyginus su pirminiame pasiūlyme nurodyta suma, trūks mažiausiai 240 mln. EUR.

Didžioji šių papildomų išteklių dalis (670 mln. EUR) bus paskirstyta pagal dvi bendrąsias programas: pietinėms Viduržemio jūros regiono šalims pagal SPRING programą 2011–2013 m. bus skirta 540 mln. EUR, o rytinėms kaimyninėms šalims pagal EaPIC programą 2012–2013 m. bus skirta 130 mln. EUR. Vykdamas šias dvi programas bus siekiama skatinti demokratinius pokyčius, kurti institucijas ir remti tvarų ir integracinį augimą. Likusios papildomos lėšos daugiausia skirtos judumo programoms (*Tempus, Erasmus Mundus* ir kt.), taip pat pilietinės visuomenės organizacijoms ir nevalstybiniam subjektams remti.

Spalio mėn. išplėtus **Europos investicijų banko (EIB)** įgaliojimus, šalims partnerėms bus galima papildomai suteikti 1,15 mlrd. EUR paskolų⁸ ir iki 1 mlrd. EUR vertės su klimato kaita susijusių paskolų. Valstybės narės savanoriškai skyrė papildomų įmokų į patikos fondą, sukurtą pagal Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių investicijų ir partnerystės programą, todėl EIB galės sustiprinti rizikos kapitalo operacijas pietinėse kaimyninėse šalyse.

Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko (ERPB) operacijų sritis išplėsta, kad bankas galėtų vykdyti veiklą *Egipte, Jordanijoje, Maroke ir Tunise*. Be to, iki 100 mln. EUR suma, kurios dalis skirta iš ES biudžeto, naudojama projektams nustatyti ir rengti. ERPB iš specialiųjų fondų skirs papildomų išteklių (iki 1 mlrd. EUR), kai tik pakankamas suinteresuotųjų subjektų skaičius ratifikuos būtinus Susitarimo dėl ERPB steigimo pakeitimus⁹. Pagal Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę teikiama pagalba taip pat buvo nukreipta siekiant skatinti MVĮ plėtrą ir remti darbo vietų kūrimo iniciatyvas *Alžyre, Egipte, Jordanijoje ir Tunise*.

2011 m. pabaigoje pagal **Kaimynystės investavimo priemonę** iš viso buvo skirta 400 mln. EUR (iš kurių 174 mln. EUR rytinėms ir 226 mln. EUR pietinėms kaimyninėms šalims); tai padeda įgyvendinti projektus, kurių bendra vertė – 13,6 mlrd. EUR (iš kurių 4,2 mlrd. EUR rytinėms ir 9,4 mlrd. EUR pietinėms kaimyninėms šalims). 2011–2013 m. smarkiai padidinus dotacijų finansavimą pagal Kaimynystės investavimo priemonę (450 mln. EUR) turėtų būti užtikrintas svarto poveikis ir kad didesnės skolintinos lėšos būtų investuojamos į infrastruktūrą (aplinka ir klimato kaita, šalių partnerių tarpusavio jungtys) ir MVĮ, ir taip visose kaimyninėse šalyse būtų mažinamas nedarbas.

ES siekia didinti paramą rizikos kapitalo operacijoms pietinėse kaimyninėse šalyse, taikydama Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių investicijų ir partnerystės programą, ir kartu su EIB, ERPB ir kitomis Europos finansų įstaigomis plėtoja kitas priemones rizikos kapitalo operacijoms ir garantijų schemoms rytinėse kaimyninėse šalyse remti.

Gruodžio mėn. Komisija priėmė teisės akto dėl naujos finansinės priemonės pasiūlymą – **Europos kaimynystės priemonę (EKP)** – kuri nuo 2014 m. turėtų pakeisti dabartinę Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę. Palyginti su dabartine priemone, taikant EKP bus toliau

⁸ 1 mlrd. EUR ES pietinėms kaimyninėms šalims ir 150 mln. EUR ES rytinėms kaimyninėms šalims.

⁹ 2011 m. gruodžio mėn. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl pakeitimų ratifikavimo (COM(2011) 905, 2011 12 21).

stiprinamas politikos ir pagalbos ryšys, didinama diferenciacija palaikant bendradarbiavimą su šalimis partnerėmis, atsižvelgiama į jų įsipareigojimus paisyti visuotinių vertybių ir jų pažangą įtvirtinant demokratiją ir siekiant bendrai sutartų tikslų. Bendradarbiaujant daugiausia dėmesio bus skiriama keliems svarbiems politikos tikslams įgyvendinti, todėl poveikis bus didesnis. Programų rengimas bus **supaprastintas ir sutrumpintas**, bus supaprastintos įgyvendinimo nuostatos, įskaitant susijusias su tarpvalstybiniu bendradarbiavimu prie ES išorinių sienų. Palyginti su dabartine finansine programa, septyneriems metams siūlomas finansinių priemonių rinkinys, kurio vertė – 18,2 mlrd. EUR, yra 22 proc. didesnis. EKP padės ES siekti tikslo padidinti su klimato kaita susijusią Sąjungos biudžeto dalį bent iki 20 proc., kaip numatyta 2011 m. birželio mėn. Komisijos komunikate dėl 2014–2020 m. daugiamečių finansinės programos¹⁰.

2.5 Labiau suderintas požiūris su kitomis ES institucijomis

2011 m. peržiūrėjus EKP visose ES institucijose pradėtos išsamios diskusijos ir bendrai sutarta, kad būtini tvirtesni ES įsipareigojimai kaimyninėms šalims. Gruodžio mėn. Europos Parlamentas priėmė svarbią ataskaitą dėl EKP. Europos Parlamentas, Komisija ir vyriausioji įgaliotinė, palaikydamos ryšius su atskirais partneriais, dažniau ir aktyviau aptarinėjo EKP klausimus.

Be to, Europos Parlamentas išplėtė ryšius ir bendradarbiavimą su EKP šalių partnerių išrinktomis asamblėjomis, siekdamas gerinti politinį dialogą ir stiprinti jų pajėgumą užtikrinti vyriausybės atskaitomybę. EURONEST parlamentinė asamblėja ir Viduržemio jūros šalių sąjungos parlamentinė asamblėja plėtojo veiklą. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ir Regionų komitetas aktyviau dalyvavo Europos ir Viduržemio jūros regionų ir vietos valdžios asamblėjoje (ARLEM) ir Rytų partnerystės šalių vietos ir regionų valdžios institucijų metinėje konferencijoje (CORLEAP).

2.6 Labiau suderintas požiūris su kitomis valstybėmis donorėmis ir tarptautinėmis institucijomis

ES glaudžiai bendradarbiauja su kitomis valstybėmis donorėmis ir tarptautinėmis institucijomis siekdama reaguoti į humanitarines krizes, skatinti perėjimą prie demokratijos ir šalių partnerių ekonominę plėtrą.

Per krizę Libijoje ES užėmė pirmaujančias pozicijas teikdama tarptautinę humanitarinę pagalbą ir glaudžiai derino veiksmus su kitais paramos teikėjais ir tarptautinėmis organizacijomis, kad būtų užtikrinta, jog skubiai būtų nustatyti poreikiai ir pagalba būtų sparčiai ir veiksmingai suteikta.

ES ryžtingai dalyvavo kuriant Didžiojo aštuoneto (G-8) valstybių narių Dovylio partnerystės iniciatyvą, pagal kurią derinami tarptautinio pobūdžio veiksmai perėjimui prie demokratijos pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse remti ir glaudžiai bendradarbiaujama su tarptautinėmis organizacijomis, kurios rugsėjo mėn. Marselyje vykusiame G-8 šalių finansų ministrų susitikime įsipareigojo remti Dovylio partnerystės iniciatyvą. Taikydama makrofinansinės pagalbos priemonę, ES taip pat glaudžiai bendradarbiauja su Tarptautiniu valiutos fondu ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis, siekdama padėti susijusioms šalims

¹⁰ COM(2011) 500 galutinis, 2011 6 29, Strategijos „Europa 2020“ biudžetas.

partnerėms¹¹ spręsti makroekonominio disbalanso problemas ir vykdyti augimą skatinančias struktūrines reformas.

Tokios šalys kaip Rusija ir Turkija gali reikšmingai prisidėti prie regioninio stabilumo. Aukščiausi Šveicarijos pareigūnai dalyvavo ES ir Tuniso darbo grupės susitikime.

Be to, Rytų partnerystės informavimo ir koordinavimo grupė, kurioje dalyvauja ES nepriklausančios šalys ir suinteresuotosios tarptautinės finansų įstaigos, skatina valstybes donores derinti veiksmus ir apskritai plėtoti Rytų partnerystės ryšius.

3. ŽVELGIANT Į ATEITĮ

2011-siais metais ES kaimyninėse šalyse įvyko daug pokyčių. Nors pirmi žingsniai daug žada, būtinos nuolatinės pastangos šiai pažangai įtvirtinti. Daugelyje šalių partnerių vyksta ilgalaikiai visuomenės pokyčiai. Svarbu suprasti, kad visuomenės reformų tempas yra nevienodas, ir būtina į tai atsižvelgti. Todėl ES turi nuolat palaikyti dialogą, skirti daug dėmesio ir atidžiai stebėti pažangą. Šalys partnerės turi sparčiau vykdyti reformas tam tikrose srityse, o ES turi sparčiau vykdyti tam tikrus išpareigojimus.

3.1. Ateities uždaviniai

Tvari demokratija

Vykstant demokratinei pertvarkai nemažai pietinių kaimyninių šalių į politinę areną žengia naujos politinės partijos, kurios dažnai, bet ne visada yra islamistinės. ES turi būti atvira ir palaikyti dialogą su šiomis partijomis ir visomis kitomis demokratiškai išrinktomis vyriausybėmis. Pasitelkiant esamas priemones ir Europos demokratijos fondą, kai tik jis bus sukurtas, galėtų būti skatinamas dialogas ir keitimasis patirtimi su ES politinėmis partijomis.

Iki kito aukščiausiojo lygio susitikimo rytinės šalys partnerės turi toliau įgyvendinti plataus masto pagal Rytų partnerystę numatytus esminius klausimus, kaip nurodyta veiksmų plane. Šiomis aplinkybėmis svarbiausia **įtvirtinti demokratiją**; artėjantys parlamento rinkimai *Armėnijoje*, *Gruzijoje* ir *Ukrainoje* bus svarbiausi įvykiai šiose šalyse. Pietinėse kaimyninėse šalyse – *Alžyre*, *Jordanijoje*, *Libijoje* ir *Tunise* – artėjantys rinkimai taip pat bus labai svarbūs demokratizacijos procesui įtvirtinti.

Teisiškai ir praktiškai turi būti paisoma **žodžio laisvės ir asociacijų bei susirinkimų laisvės**. Visose srityse, visų pirma užtikrinant apsaugą nuo visų formų diskriminacijos politikoje ir kasdiniame gyvenime, turi būti tvirtai paisoma žmogaus teisių. Šiuo tikslu šalys partnerės raginamos atsižvelgti į konkrečias su šiais klausimais susijusias rekomendacijas, kurios įtrauktos į šalių pažangos ataskaitas, pridėtas prie šio komunikato. Taip bus užtikrinta, kad **pilietinė visuomenė** galėtų atlikti svarbų vaidmenį demokratizacijos procese, užtikrindama reformų tvarumą ir įtraukumą. Netrukus bus galima pradėti taikyti Pilietinės visuomenės priemonę ir ES galės teikti didesnę paramą. Pietinėse kaimyninėse šalyse Annos Lindh fondas turėtų padėti skatinti pilietinės visuomenės organizacijų kultūrų dialogą, nustatyti veikėjus, siekiančius pokyčių, ir padėti užmegzti organizacijų, kurios paprastai nebendrauja, ryšius, ir taip skatinti dialogą su ES organizacijomis.

¹¹ Armėnija, Moldovos Respublika, Ukraina ir galbūt ateityje Egiptas ir Gruzija.

Moterų vaidmuo per Arabų pavasarį buvo labai svarbus ir jos turėtų neprarasti pozicijų vykstant paskesniems pokyčiams. ES dės daugiau pastangų remdama moterų teises visame regione, sieks užtikrinti, kad lyčių lygybės klausimai būtų įtraukti į visą susijusią bendradarbiavimo veiklą ir skatins veiksmingai kovoti su prekyba žmonėmis visose kaimyninėse šalyse.

Visose kaimyninėse šalyse būtina dėti daugiau pastangų kuriant veiksmingą ir nepriklausomą teismų sistemą, kad būtų užtikrinta piliečių **teisė į teisingą teismo procesą**, priimant nešališkus teismų sprendimus įmonėms ir investuotojams būtų garantuojamas teisinis tikrumas. Siekiant tvaraus demokratizacijos proceso būtina saugumo **sektorius reforma**. Siekdama remti šalių pastangas, ES, pasitelkusi papildomus išteklius, atsiradusius po praėjusiais metais atliktos politikos peržiūros, yra pasirengusi didinti techninę ir finansinę paramą vykdydama visapusiškas nacionalines strategijas.

Integracinė ekonominė plėtra ir prekyba

Didžiausią susirūpinimą žmonėms kelia **nedarbas, socialinė atskirtis, nelygybė ir skurdas**. Dėl šių problemų didėja nestabilumas ir kyla neramumai, todėl siekiant tvarios demokratizacijos šie klausimai turi būti sprendžiami. Tam šalys partnerės turi vykdyti reformas ir laikytis integruoto požiūrio, apimančio įvairias ekonomikos, mokesčių, užimtumo, socialinės ir švietimo politikos priemones. ES yra pasirengusi remti tokias reformas taikydama tikslines priemones, kuriomis siekiama skatinti socialinę sanglaudą ir užimtumą, visų pirma jaunimo.

Siekdama skatinti ES investicijas šalyse partnerėse, į derybas su *Egiptu, Jordanija, Maroku* ir *Tunisu* dėl GBVLPZ kūrimo ES įtraukė **investicijų apsaugos** klausimą. ES ketina laipsniškai derėtis dėl panašių nuostatų su kitomis kaimyninėmis šalimis ir jas įtraukti į atskirus susitarimus arba dėl jų sutarti kuriant GBVLPZ. Palaikydama partnerystės ryšius su EBPO ir Pasaulio banku Komisija birželio mėn. pradės taikyti schemą, pagal kurią bus mažinamos didelių investicijų pietiniame Viduržemio jūros regione draudimo išlaidos, kad būtų padidintos tiesioginės užsienio investicijos regione. Taip pat padaryta pažanga rengiant visos ES garantijų mechanizmą, pagal kurį ES MVĮ investicijos šalių partnerių MVĮ draudžiamos nuo politinės rizikos. Ši visoms kaimyninėms šalims taikoma schema turėtų pradėti veikti iki metų pabaigos. Galiausiai per konsultacijas patvirtinta, kad patartina išplėsti Europos investicijų fondo geografinę taikymo sritį, kad būtų įtrauktos kaimyninės šalys. Komisija ketina šiais metais pasiūlyti EIF valdybai atitinkamai pakeisti EIF statutą. Taip, be kita ko, bus sudarytos palankesnės sąlygos šalims partnerėms ateityje dalyvauti ES programose, pvz., Konkurencingumo, įmonių ir MVĮ programoje.

Kuriant GBVLPZ būtina **teisės aktų konvergencija** tokiose įvairiose srityse kaip sanitarijos ir fitosanitarijos klausimai, techniniai reglamentai, muitų procedūros, viešieji pirkimai ir konkurencija, pareikalaus didelių šalių partnerių pastangų pakeisti teisės aktus ir parengti jų įgyvendinimo ir vykdymo priemones. Šių pastangų dalis – kova su korupcija bei sukčiavimu ir griežtesnis viešųjų finansų valdymas. ES įsipareigojusi didinti paramą šioms pastangoms remti ir teikti papildomą pagalbą institucijoms kurti.

Judumas

Būtina toliau laikytis **judumo darbotvarkės**. ES rytiniams kaimynams tai reiškia, kad bus sudaryti vizų išdavimo tvarkos supaprastinimo ir readmisijos susitarimai su *Armėnija, Azerbaidžanu* ir *Baltarusija*, o su *Gruzija*, vėliau – su *Armėnija* ir *Azerbaidžanu*, bus pradėti

dialogai vizų klausimais. *Ukraina* ir *Moldovos Respublika* sieks daryti pažangą visiškai įgyvendindamos vizų režimo liberalizavimo veiksmų planus. *Azerbaidžanas* išreiškė pageidavimą derėtis dėl partnerystės judumo srityje panašiomis sąlygomis, kaip sutarta su kitomis rytinėmis kaimyninėmis šalimis. Su ES pietinėmis kaimyninėmis šalimis – *Maroku* ir *Tunisu* – užmezgamos partnerystės judumo srityje, o su *Egiptu* ir *Jordanija* – pradedami dialogai judumo klausimais.

Siekdamos įgyvendinti švietimo srities tikslus, skatinti verslo ryšius, kultūrinius mainus ir žmonių tarpusavio ryšius, vyriausioji įgaliotinė ir Komisija ragina ES valstybes nares sistemingiau išnaudoti **Europos vizų kodekso** teikiamas galimybes. Visų pirma daugkartinio atvykimo vizos turėtų būti išduodamos asmenims, kurie galėtų pagrįsti dažnas ir sąžiningas keliones į ES verslo ar šeimos reikalais, taip pat pilietinės visuomenės organizacijų atstovams ir studentams, dalyvaujantiems ES finansuojamose programose. Vizos mokestis turėtų būti netaikomas jaunesniems nei 25 asmenims, dalyvaujantiems seminaruose, konferencijose, sporto, kultūros ir švietimo renginiuose, kuriuos organizuoja ne pelno organizacijos, ir jaunesniems nei 12 metų vaikams.

Sektorių bendradarbiavimas

Tokios ES vertybės, kaip pagarba žmogaus teisėms, demokratija ir teisinė valstybė, yra ES pagrindas ir jomis pagrįstas valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimas; šios vertybės taip pat įtvirtintos ES teisės aktuose, normose ir standartuose. Perimdami ES normas ir standartus per palaikomą sektorių bendradarbiavimą, partneriai priartės prie ES ir, svarbiausia, bus skatinamos tokios vertybės. Sektorių reforma ir bendradarbiavimas padeda įtvirtinti geresnį politinį ir ekonomikos valdymą, politinį ir administracinį skaidrumą ir atskaitingumą, socialinį vystymąsi ir ekonominę plėtrą, konfliktų prevenciją ir sprendimą, valstybės stiprinimą ir labiau įtraukti pilietinę visuomenę.

Daugelyje sektorių, visų pirma transporto ir energetikos, Komisija daugiausia dėmesio skiria EKP regionui ir ketina toliau plėtoti šį požiūrį¹². Atsižvelgiant į tai ir nesiekiant pateikti išsamios informacijos, šiame komunikate nurodomi keli su sektoriais susiję klausimai, kuriuos ES ir šalys partnerės galėtų spręsti glaudžiau bendradarbiaudamos, kad per ateinančius kelerius metus būtų pasiekta konkrečių rezultatų.

- **Energetikos** srityje Komisija toliau remia plėtojamą pietinį dujų koridorių. Taip pat bus toliau bendradarbiaujama su rytinėmis kaimyninėmis šalimis sprendžiant energijos perdavimo saugumo klausimą, pagrįstą skaidriu tinklo veikimu. Be to, 2012 m. bus konsultuojamasi su pietinėmis Viduržemio jūros regiono šalimis partnerėmis, kad būtų užmegzti partnerystės energetikos srityje ryšiai – tai būtų pirmas žingsnis siekiant regioninės elektros energijos ir atsinaujinančių energijos išteklių rinkos integracijos, atsižvelgiant į ilgalaikę perspektyvą sukurti ES ir pietinių Viduržemio jūros regiono šalių energetikos bendriją.
- **Pramonės ir įmonių politikos** srityje Europos ir Viduržemio jūros regiono valstybių įmonių chartija turėtų būti pakeista Europos ir Viduržemio jūros regiono smulkiojo verslo aktu, o ES įvairius sektorius apimantys ir konkretiems sektoriams skirti tinklai ir veiksmai

¹² Žr. visų pirma Komisijos komunikatus: „ES ir kaimyniniai regionai. Naujas požiūris į bendradarbiavimą transporto srityje“, COM(2011) 415, 2011 7 7, ir „ES energetikos politika. Bendradarbiavimas su užsienio partneriais“, COM(2011) 539, 2011 9 7.

turėtų būti išplėsti ir apimti pietines Viduržemio jūros regiono šalis partneres. Turėtų būti keičiamasi informacija ir gerąja patirtimi tvaraus turizmo srityje.

- **Oro transporto** srityje 2012 m. derybos dėl išsamių oro susisiekimo paslaugų susitarimų sudarymo turėtų būti paspartintos su *Ukraina*, iš naujo pradėtos su *Tunisu* ir pradėtos su *Azerbaidžanu*.
- ES toliau skatins laikytis modernių **multinių** darbo metodų ir procedūrų siekiant sudaryti kuo palankesnes sąlygas prekybai, taip pat bus įgyvendinamos strateginės multinių bendradarbiavimo su rytinėmis šalimis partnerėmis programos ir tęsiamos vykstančios ir ateityje vyksiančios derybos dėl glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškų laisvosios prekybos zonų kūrimo.
- ES remis šalių partnerių gebėjimus spręsti blogėjančios aplinkos būklės problemą ir skatins tvariai naudoti gamtinius išteklius, taip pat imtis veiksnių vandens, pramoninės taršos, pavojingų pesticidų, oro kokybės, atliekų tvarkymo, gamtos apsaugos ir miškotvarkos srityse, ir stiprinti informacijos apie aplinką sistemas ir valdymą. ES padės šalims partnerėms aplinkos apsaugos klausimus geriau įtraukti į kitų sektorių politikos sritis, kad būtų skatinama pereiti prie ekologiškesnės ekonomikos, įskaitant tvaresnio vartojimo ir gamybos skatinimą. ES taip pat stiprins bendradarbiavimą su EKP partnerėmis rengiantis 2012 m. JT pasaulio konferencijai tvaraus vystymosi tema.
- Plačių užmojų **klimato kaitos politikos** formavimas ir įgyvendinimas yra svarbiausias uždavinys, kurį sprendžiant ES yra pasirengusi glaudžiai bendradarbiauti su šalimis partnerėmis. Stiprindama gebėjimus, keisdama informacija ir vykdydama investicijas ES remis šalių partnerių pastangas pereiti prie anglies dioksido kiekio mažinimu grindžiamo vystymosi ir užtikrinti didesnę atsparumą klimato kaitai. Tai padės šalims partnerėms įgyvendinti Kankūno ir Durbano susitarimus ir visų pirma parengti anglies dioksido kiekio mažinimu grindžiamas vystymosi strategijas, didinti atsparumą klimato kaitai ir suteikti atnaujintos informacijos apie tikslus arba veiksmus, kurių jos ketina imtis.
- Pagal EKP vykdoma **informacinės visuomenės politika** siekiama sukurti sąžiningą, modernią, atvirą ir skaidrią telekomunikacijų rinką, skatinti visą visuomenę atvirai ir aktyviai naudotis internetu ir kurti įvairioms žiniasklaidos priemonėms palankią aplinką. Interneto ir kitų **elektroninių ryšių technologijų** saugumo, stabilumo ir atsparumo užtikrinimas yra svarbus žingsnis siekiant demokratijos ir kuriant dinamišką bei naujoves diegiančio verslo aplinką. Siekdama iki galo išnaudoti informacinės visuomenės augimo ir našumo potencialą, Komisija remis tolesnes reguliavimo reformas, taip pat vykdomas per reguliavimo tarnybų tinklus. Viduržemio jūros regiono šalių reguliavimo tarnybų tinklas bus sustiprintas ir bus sukurtas Rytų tinklas. Komisija taip pat padės gerinti elektroninių ryšių aplinką tokiose srityse kaip tinklų tarpusavio sujungimas ar e. sveikata. Taip pat bus siekiama didinti mokslinių tyrimų ir švietimo regioninių e. infrastruktūros objektų spartųjų ryšių. Bus skatinamas aktyvus ir demokratiškas naudojimas IRT ir internetu, taip pat veiksmai siekiant skaidrios ir veiksmingos audiovizualinės ir žiniasklaidos priemonių reguliavimo aplinkos.
- Kalbant apie kuriamą **bendrą žinių ir inovacijų erdvę**, Komisija glaudžiau bendradarbiaus su partneriais ir remis šalių partnerių ir ES kuriamus tarpusavio tinklus ir veiksnių koordinavimą nustatant ir derinant mokslinių tyrimų prioritetus. Siekdama skatinti EKP mokslinių tyrimų bendruomenės aktyviau dalyvauti Europos bendrijos mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos septintojoje bendrojoje

programoje, Komisija padės stiprinti šalių partnerių mokslinių tyrimų gebėjimus, skatins glaudesnę EKP ir ES tyrėjų ir mokslinių tyrimų organizacijų bendradarbiavimą ir padės stiprinti pagal 7-ąją bendrąją programą sukurtą informacinių centrų tinklą. Komisija remia specialius informacinius renginius, siekdama informuoti apie 7-os bendrosios programos teikiamas galimybes. Be to, Komisija yra pasirengusi derėtis su EKP šalimis partnerėmis dėl susitarimo memorandumų, susijusių su jų dalyvavimu paskesnėje bendrojoje programoje.

- Naująją Europos kaimynystės **žemės ūkio ir kaimo plėtros programą** šalims partnerėms bus padedama efektyviau veikti užsienio rinkose, išnaudoti visus būsimų GBVLPZ teikiamus privalumus ir skatinti žemės ūkį šalių viduje. Komisija su šalimis partnerėmis palaikys glaudžius dialogus politikos klausimais, kad būtų skatinamos ilgalaikės žemės ūkio ir kaimo plėtros strategijos glaudžiau bendradarbiaujant su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.
- **Statistikos** srityje ES remia Europos statistikos praktikos kodekso priėmimą, taip pat padės laikytis statistikos rengėjų nepriklausomumo principo, rengti ir skleisti aukštos kokybės pagrindinius socialinės ir ekonomikos srities statistinius duomenis laikantis ES standartų ir metodikų, naudotis statistiniais duomenimis faktais grindžiamame sprendimų priėmimo procese, kuris yra svarbiausias gero valdymo komponentas. ES sustiprins tarpusavio pagalbą ir tokio pobūdžio paramos regioninį matmenį.
- **Jūrų politikos** srityje ES sustiprins bendradarbiavimą su kaimyninėmis šalimis, kad būtų nustatyti bendri tikslai siekti tvaraus augimo ir kurti naujas darbo vietas tradiciniuose ir besivystančiuose jūrų sektoriuose, vykdomi regioninės svarbos bandomieji projektai ir būtų užtikrintas tolesnis veiksmų, finansuojamų pagal vidaus ir išorės ES finansavimo priemones, nuoseklumas. Viduržemio jūros regione kartu su EIB ir TJO Komisija pradės vykdyti bendrą iniciatyvą, kad būtų sutelktos privačiojo sektoriaus investicijos ir finansų įstaigos būtų įtrauktos į jūrų sektorių, visų pirma infrastruktūros, mokymo ir jūrų priežiūros srityse. Pasitelkus regionines žuvininkystės valdymo organizacijas taip pat bus sustiprintas bendradarbiavimas su pakrantės valstybėmis partnerėmis, kad būtų skatinamas tvaresnis žuvininkystės išteklių naudojimas, stiprinama žuvininkystės priežiūra ir kovojama su neteisėta, nedeklaruojama ir neregamentuojama žvejyba.

Naujos kartos EKP veiksmų planai (arba atitinkami dokumentai), dėl kurių deramasi su daugeliu šalių partnerių, bus atnaujintas politikos pagrindas, kuris turėtų padėti užtikrinti, kad ES ir valstybės narės galėtų geriau derinti **finansinę ir techninę pagalbą**. Per naujosios kaimynystės politikos priemonės programavimo procesą, kuris prasidės šių metų antrąjį pusmetį, suinteresuotosios valstybės narės turės realią galimybę pagalbą programuoti kartu su ES.

Regioninis bendradarbiavimas

Arabų pavasaris atvėrė naujų **regioninio bendradarbiavimo** galimybių pietinėse kaimyninėse šalyse. Dauguma uždavinių, kurie kyla šalims partnerėms, gali būti veiksmingai sprendžiami tik regioniniu arba subregioniniu lygmeniu. ES perėmė šiaurinių šalių bendrą pirmininkavimą Viduržemio jūros sąjungai. Taip bus užtikrinta, kad Viduržemio jūros sąjungos veikla papildytų EKP ir padidintų ES paramos pietinėms Viduržemio jūros šalims veiksmingumą. ES toliau remia Viduržemio jūros sąjungos sekretoriata, kuris yra projektų, duodančių apčiuopiamos naudos visiems Viduržemio jūros regiono gyventojams, varomoji

jėga. Komisija taip pat pasiryžusi dialogams sektorių klausimais suteikti naują postūmį vykdant Viduržemio jūros sąjungos veiklą.

ES taip pat užmezgė labiau struktūruotą dialogą su Arabų Valstybių Lyga (AVL), įskaitant reguliarius vyriausiosios įgaliotinės ir AVL generalinio sekretoriaus susitikimus, taip pat pradėtas bendradarbiavimas konkrečiais klausimais, pvz., sukurtas Arabų Valstybių Lygos situacijų kabinetas ir rengiamas diplomatų arba rinkimų stebėtojų mokymas.

Pastebima viltį teikiančių ženklų, kad pagerėjo *Alžyro* ir *Maroko* tarpusavio dialogas, ir taip atveriamos galimybės tvirčiau bendradarbiauti subregiono lygmeniu Magrebo regione, taip pat 5+5 grupėje. ES pasiryžusi remti tokio pobūdžio ir kitus regioninio bei subregioninio bendradarbiavimo ir integracijos procesus ir bendradarbiauti su atitinkamomis regioninėmis organizacijomis. Šiomis aplinkybėmis vyriausioji įgaliotinė ir Komisija ketina per ateinančius mėnesius parengsime bendrame komunikate siūlyti stiprinti ES ir Magrebo regiono santykius, su sąlyga, kad šio regiono šalys partnerės padarys akivaizdžią pažangą regioninio bendradarbiavimo srityje.

Atsižvelgiant į kovo mėn. posėdžiavusios Europos Vadovų Tarybos raginimą parengti veiksmų planą, kuriame būtų nustatyta ES politika mūsų pietinėms Viduržemio jūros regiono šalims ir jos įgyvendinimo gairės, prie šio bendro komunikato pridėtoje *Partnerystės siekiant demokratijos ir bendros gerovės* įgyvendinimo ataskaitoje nustatyti siektini tikslai, taikytinos priemonės ir iki 2013 m. pabaigos įgyvendintini veiksmai.

Rytinės kaimyninės šalys aktyviau bendradarbiauja sienų valdymo klausimais regioniniu, vykdydamos ES pasienio pagalbos misiją *Moldovos Respublikoje* ir *Ukrainoje* ir Pietų Kaukazo integruoto sienų valdymo projektą. Bendrajame komunikate dėl Rytų partnerystės veiksmų plano pateikta daugiau informacijos apie veiklą, numatytą pagal Rytų partnerystę.

IŠVADOS

Praėjusių metų gegužės mėn. ES užbaigė plataus masto Europos kaimynystės politikos peržiūrą. Jos tikslas – spręsti įvairius uždavinius: būtinybę remti ES pietinėse kaimyninėse šalyse vykstantį demokratizacijos procesą, atsižvelgti į kai kurių ES rytinių kaimynų su Europa susijusius siekius ir būtinybę stiprinti Rytų partnerystės ryšius, taip pat pasinaudoti įsigaliojusios Lisabonos sutarties atvertomis naujomis galimybėmis. Praėjus vieneriems metams šis vertinimas teikia vilčių. Daugeliu atžvilgiu ES kaimyninės šalys šiandien yra daug demokratiškesnės ir atviresnės pokyčiams, palyginti su padėtimi prieš metus. Naujasis ES politikos požiūris įtvirtintas. Dauguma šalių partnerių tai palankiai įvertino ir nemažai partnerių nurodė esančios pasirengusios ryžtingai vykdyti politines bei ekonomines reformas ir glaudžiau bendradarbiauti su ES.

Tačiau šis laikotarpis yra pokyčių metas. Šalys rengia naujas konstitucijas, kuria naujas institucijas, siekia vidinio sutarimo, kad būtų remiami demokratiniai pokyčiai ir renkami nauji vadovai. Per šį laikotarpį kils daug uždavinių ir sunkumų. Suprantama, kai kurios šalys turės padaryti pažangą vykdydamos šiuos vidinius procesus ir tik vėliau galės visiškai atnaujinti dialogą su ES dėl reformų ir derybų, kurios galėtų atverti galimybes užmegzti tvirtesnius prekybos ryšius, siekti tvirtesnės ekonominės ir sektorių integracijos ir užtikrinti palankesnes judumo galimybes.

Šiomis aplinkybėmis svarbu, kad ES laikytųsi įsipareigojimų, prisiimtų pietinėms kaimyninėms šalims, ir didintų įsipareigojimus rytinėms kaimyninėms šalims. Visa tai taip pat

būtų naudinga ES saugumui ir klestėjimui. ES kaip pasaulinio masto veikėjos patikimumas labai priklausys nuo jos gebėjimo ryžtingai veikti kaimyninėse šalyse. Todėl neatsižvelgiant į ekonominius sunkumus ES turi išlikti atvira ir dėmesinga kaimyninėms šalims, dar labiau stiprinti ryšius su kaimynais ir tvirtai remti šalių partnerių pastangas kurti demokratiškesnes, turtingesnes ir todėl stabilesnes valstybes.